

II покоління кіано-сіроукраїнськими та іншими) бажаного нового типу, для яких зразком розвитку м'ясних якостей будуть чистопородні тварини маркіджанської породи.

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ РОМАНЬОЛЬСЬКОЇ ХУДОБИ НА УКРАЇНІ

М. А. КРАВЧЕНКО,

професор

В. П. БОЙКО, І. М. НЕДОКУС,

аспіранти

Романьольська худоба — одне з відрідь сірої степової худоби, яке не змінене схрещуванням. Ця порода дуже споріднена із сірою українською худобою. До 1900 р. основним фактором поліпшення цієї худоби при розведенні в собі була добра годівля та відбір тварин, які добре реагували на неї, а також тих, які здатні добре ходити в запряжці. У 1900 р. на Всесвітній виставці Гран-прі (великий приз) було присуджено бугаю цієї породи за кличкою Медоро. З того часу цілеспрямовану селекцію стали вести за м'ясними формами і енергією росту з врахуванням походження племінних тварин. Велике значення мали інбридинги як на самого Медоро, так і на кращих його потомків. Внаслідок цього порода стала швидко поширюватись і досягла дуже високих показників. Перш за все селекцією була закріплена скороспілість. За ранньою скороспілістю (до 9 місяців) романьольці (згідно з прийнятими в Італії стандартами живої ваги для м'ясних порід) дещо переважають кіанську і маркіджанську породи (М. А. Кравченко, 1968). З 9-місячного віку кіани переважають романьолів, а з 13-місячного їх перевищують і маркіджани. До дворічного віку

1. Жива вага і проміри деяких бугаїв романьольської породи у різному віці

Жилочки і номери бугаїв	Жива вага, кг					Проміри дорослих бугаїв, см						
	у 6 міс.	у 12 міс.	у 18 міс.	у 24 міс.	дорослі	висота в холці	довжина тулуба	глибина грудей	ширина заду	ширина заду в кульшових суглобах	обхват грудей	обхват п'ястка
Паша 4326	318	540	720	924	1405	167	197	93	52	72	272	32
Діано 2885	332	576	782	972	1350	170	227	114	77	73	258	28
Ебро 3434	325	580	775	950	1327	172	227	114	68	77	258	28
Тевере 7891	272	524	773	900	1322	162	202	90	54	72	265	29
Ренцо 9887	328	586	782	950	—	167	218	112	64	74	249	26
Драго 2948	318	576	768	910	1310	170	214	111	69	73	247	27

романьольські бугаї відстають від кіанських на 100, а від маркіджанських — на 57 кг. До трирічного віку жива вага бугаїв романьольської породи досягає (за стандартом) 925, а в чотирирічному—1078 кг. тобто не нижче, ніж симентальських. Кращі дорослі бугаї досягають ваги 1300—1400 кг і вище (до 1600 кг у бугая Кароне). У таблиці 1 наведено показники живої ваги і промірів у різному віці бугаїв романьольської породи, відібраних для одержання від них глибокоохолодженої сперми.

На конкурсах племінних бугаїв романьольської породи провінцій Болонья, Фоме і Равенна (третій — у 1966 р. і четвертий — у 1967 р.) було представлено відповідну кількість великовагих дорослих бугаїв старше 40 місяців (табл. 2).

Крім того, на третьому й четвертому конкурсах були показані бугаї вагою понад 1250 кг у віці 36 і 37 місяців та з вагою 1200—1249 кг у віці 31, 36, 37, 38 і 39 місяців. Тільки на четвертому конкурсі були представлені великовагові корови: одна — з вагою понад 890 кг, три — від 800 до 850 кг, 17 — від 750 до 799 і велика кількість корів — від 700 до 749 кг.

Романьоли за типом будови тіла наближаються більше до неспоріднених їм шароле, ніж до споріднених кіанів. Вони мають глибокий, широкий і досить довгий тулуб. Крім того, у них міцний, інколи навіть грубуватий кістяк. Вони із жвавим характером. Все це ознаки сучасної м'ясної породи.

Романьоли подібно до сірої української худоби мають однакову масть — сіру з потемнінням навколо очей і внизу ніг та тулуба. Але в Італії надають перевагу світло-сірим відтінкам, світлішим, ніж у більшості тварин сірої української породи. Роги в сучасних романьолів не грубі й коротші, ніж у сірої української породи. У них масивні м'язи, а від характерної для сірої української породи шилозадості не залишилось навіть ознак. Таз у цих тварин широкий, в основному правильний, дуже добре обмускулений. За молочністю корови романьольської породи, як і кіанські, відстають навіть від сірих українських і швидко самозапускаються.

Оскільки телята вирощуються виключно на підсосі, то в перші місяці життя молока матері їм вистачає. У 6-місячному віці телят відлучають, а тому до часу самозапуску корів їх телята молока вже не потребують.

Забивають молодняк романьольської породи у віці 14 місяців вагою 400—500 кг. М'ясо романьолів смачне, але значно жирніше, ніж з кіанської худоби.

2. Розподіл тварин, представлених на третій і четвертий конкурси, за живою вагою

Групи тварин за вагою, кг	На третьому конкурсі	На четвертому конкурсі
Понад 1450	1	—
1400—1450	2	1
1350—1300	1	4
1300—1349	6	8
1250—1299	8	14
1200—1249	9	12
1150—1199	5	7
1100—1149	3	6
1050—1099	1	2
Менше 1050	—	1

ГЕНЕАЛОГІЧНА СХЕМА ОСНОВНИХ ЛІНІЙ

	Монтелло 21	—Клорідано 67	} Франко 1200 } Бенвенуто 224
	Орландо 19	—Сансоне	—Драго
Медоро	Медоро VII-50	—Еоло 25	—Гардоне 64
	Чезаре 44	—Глоріозо 84	} Глауко 91
			} Чіклопіко 87
			} Домінанте 289
		} Ланз 12	} Каронте 15
Маціете	—Мазіно 144	} Капріоло	
Фабіо	—Піаве	—Султано	
Ерос	—Мауро 1279	—Колоссо 284	
Куко	—Лівіно	—Лівіно V	—Сторно

Генеалогія романьолів з чоловічого боку родоводів простежена до Медоро I/A (1920—1933), від якого походить більшість племінних бугаїв цієї породи. З материнського боку продовжувачі ліній і навіть деякі кращі бугаї на станціях штучного осіменіння часто мають не зареєстроване у племінній книзі походження. Основними лініями цієї породи є лінії, наведені в генеалогічній схемі.

Прикладом методу одержання провідних плідників породи є родовід бугая Ероса 117 (див. стор. 25).

Вирішення майбутнього сірої української худоби, поголів'я якої за останні роки дуже скоротилося, буде багато в чому залежати від прийнятого напрямку селекційної роботи з нею.

РОМАНЬОЛЬСЬКОЇ ПОРОДИ

—Віріль	—Астро 414		
—Калоре 945			
—Северо 38	—Тренте 49	{ Кампіоне 137	{ Капітано 752
		{ Колосо 632	{ Паша 4326
—Підже 135	—Тіберіо 155	— Арано 47	
{ Нобіле 101	— Баруззо 41		
	{ Містеро 119	— Сантерно 50	
	{ Вердун 142	— Болеро 157	{ Кросо 5
{ Ергум 474	{ Арго 161		{ Драгоне 8
	{ Інверно 106		
{ Ерос 117	— Аріоне 265		
{ Урсус 118			
—Савіо 150	{ Бароне 147	— Ардуо 10	
	{ Фурло 10		
—Гельфо 754	—Клорідано 194		

—Сеніо   —Тічіно 10

Використання для схрещування романьолів, як найбільш спорідненої із сірою українською худобою, на думку багатьох авторів, може збільшити вірогідність поліпшення м'ясності сірої української худоби.

Ерос 117	{ Глауко	{ Глоріозо 84	{ Чезаре 44	{ Медоро	
			{ 85/5	{ 211	—Медоро
			{ Траяно 619		
			{ 33	—Отелло	
	{ 6	—Чезаре 44	{ Медоро		
			{ 211	—Медоро	

У літературних джерелах є деякі дані оцінки результатів схрещування романьолів із сірою українською худобою (М. Ф. Іванов, 1913, 1928; П. М. Кулешов, 1926; Є. Ф. Лискун, 1928; І. Ф. Шульженко, 1963, 1968, та ін.).

Робота щодо поліпшення м'ясних якостей сірої української худоби з використанням споріднених стад італійських м'ясних порід (кіанської, маркіджанської) розпочата в радгоспі «Вереміївський» Черкаської області. Тут на коровах сірої української худоби використовують бугаїв кіанської породи і глибокозаморожену сперму бугаїв маркіджанської породи. Намічено використовувати і романьолів на одержаних помісях і покоління з метою повернення до сірої української худоби на новій основі.

Щоб не втратити зовсім сіру українську худобу, необхідно вести її селекцію лише в напрямі м'ясності з використанням романьолів та інших спеціалізованих порід. Таким способом можна буде зберегти цінну в племінному відношенні сіру українську породу і на основі її і романьолів шляхом схрещування з кіанською і маркіджанською породами створити нову вітчизняну породу. При цьому, використовуючи родинні зв'язки цих порід, для одержання бажаного м'ясного типу потрібно буде лише одне-два покоління.

Для продовження розпочатої роботи щодо створення нової м'ясної породи худоби на основі сірої української доцільно завести з Італії тварин романьольської породи.

ЛІТЕРАТУРА

Іванов М. Ф. Об улучшении романьолами южно-русского серого степного скота. «Вестник животноводства», 1913, № 1.

Кулешов П. Н. Крупный рогатый скот. М., 1926.

Кравченко Н. А. Мясные породы Италии — кианская, романьольская, маркіджанская. «Племенная работа с мясными породами крупного рогатого скота». Труды ВАСХНИЛ. М., «Колос», 1968.

Кравченко М. А. Поїздка по Італії. «Тваринництво України», 1968, № 11.

Лискун Е. Ф. Русские отродья крупного рогатого скота. М., 1928.

Шульженко И. Ф. Скотоводство мира и производство говядины и молока. «Научные основы производства говядины». К., 1968.